

Maatalouden VAP-viljelyalueiden poikkeusolojen valmiussuunnitelma

Pirkanmaan kuntien yhteistoiminta-alueilla

Loppuseminaari 4.3.2020

Kirsi Mäkelä

Sanastoa

- ▶ VAP = vapautettu aseellisesta palveluksesta yleisen tai yhteiskunnan edun vuoksi
- ▶ Poikkeusolot = normaaliolojen vakava häiriötilanne, kuten erityisen vakava suuronnettomuus, aseellinen hyökkäys tai sen uhka, vaaralliset tartuntataudit
- ▶ Kokonaisturvallisuus = yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvataan normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeustilanteissa viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana
- ▶ Huoltovarmuus = väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömän kriittisen tuotannon, palvelujen ja infrastruktuurin turvaamista vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
 - ▶ Rahoitus energiaverona (0,5%) nestemäisistä polttoaineista, sähköstä, maakaasusta, kivihiilestä, 40 milj €/v
- ▶ Varautuminen = varmistetaan mahdollisimman normaali toiminta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, perustuu valmiuslakiin ja riskiarviointiin
- ▶ Valmiussuunnitelma = varautumisen toimenpide, jolla ennakoidaan mahdollisia uhkia ja varaudutaan niihin

Aiheen valinta

- Maatilojen varautumiskoulutus Tampereella 14.2.2019
 - ☐ Maanpuolustusnainen, useita varautumiskoulutuksia
- Tarve yhtenäiselle alkutuotannon valmiussuunnitelmalle Pirkanmaan kuntien yhteistoiminta-alueilla
- Toteutus Lempäälän maaseutuhallinnossa
- Edelläkävijä, maakuntatasolla ei muualla vastaavaa suunnitelmaa eikä viljelyaluejakoa
- Pohjana Hämeen alueen varautumissuunnitelma

Toteutus

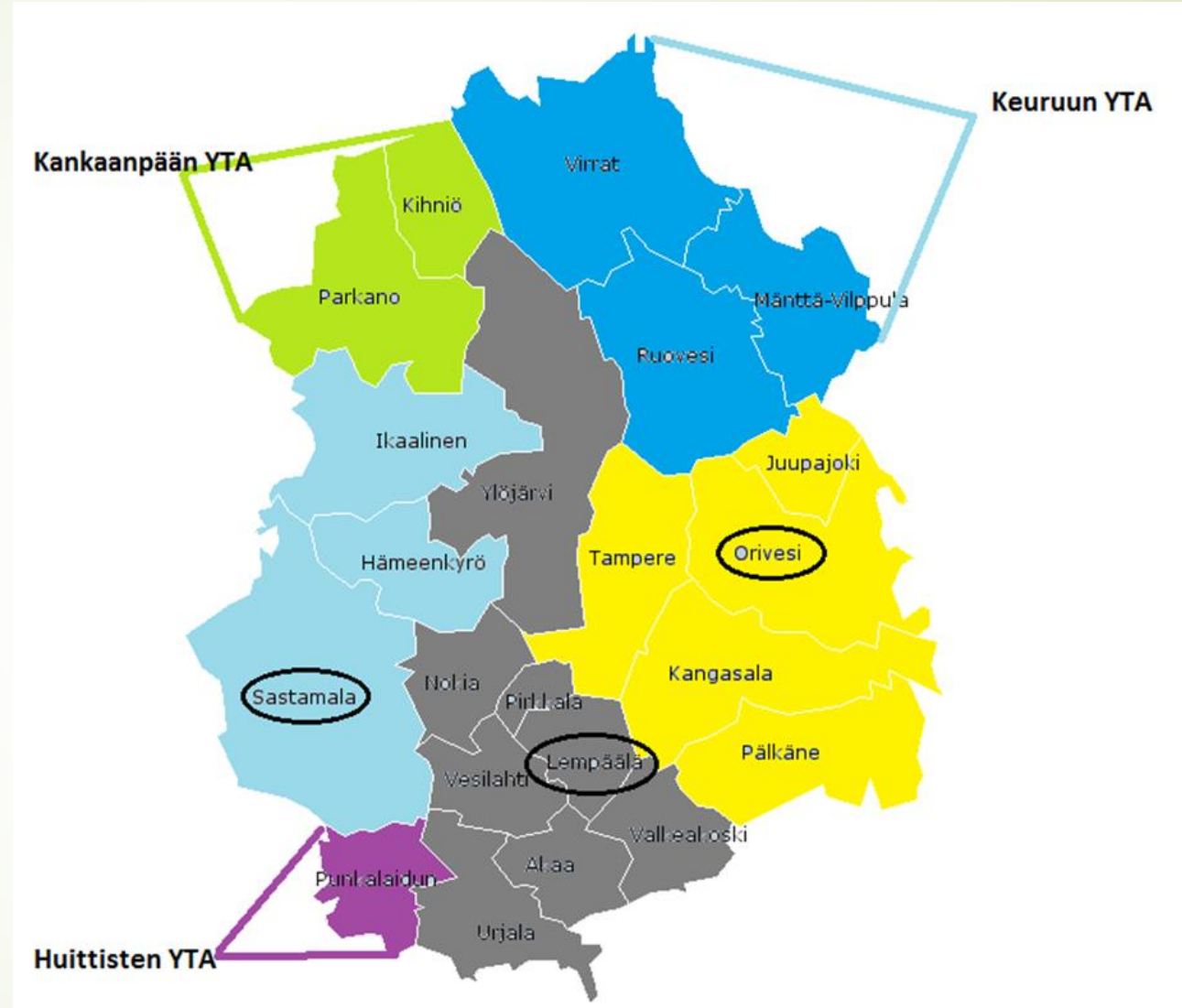
- Asiantuntijaharjoittelu kesällä 2019 Lempäälän maaseutuhallinnossa
- Valmiussuunnitelmasta toiminnallinen opinnäytetyö, toimeksiantaja Lempäälän maaseutuhallinto
- VAP-viljelijöistä ei aiemmin opinnäytetyötä
- Mukana suunnittelussa Alkutuotannon valmiustyöryhmä, joka perustettiin 4/2019. Kokoonkutsujana toimii Pirkanmaan ELY-keskus
- VAP-viljelijöiden traktorikalustokartoitus
- Opinnäytetyön kirjoitus työn ohessa sekä keväällä 2020
- Alkuseminaari 25.9.2019, väliseminaari 11.3.2020, loppuseminaari 3.4.2020
- 50 sivua, joista 4 sivua liitteitä

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5	3.4.10	Puhdas vesi	24
2	VARAUTUMINEN	6	3.4.11	Kasvinviljely ja menetelmät	24
2.1	Historiaa	7	3.4.12	Tuotantopanosten tarve normaalioloissa	25
2.2	Kokonaisturvallisuus	8	3.4.13	Varavoima ja kulkuyhteydet	26
2.3	Huoltovarmuus	9	3.4.14	Viestintä ja eläintaudit	27
2.3.1	Huoltovarmuusorganisaatio	11	3.4.15	Rehujen, rakennusten ja tarvikkeiden suojaaminen ydinlaskeumalta, vartiointi, jätehuolto poikkeusoloissa ja koulutustarpeet	29
2.3.2	Huoltovarmuuskeskus	12	3.4.16	Töiden suunnittelu ja työnjohto, seuraava vuosittainen kokoon-	
2.3.3	Jatkuvuudenhallinta	12		tuminen sekä suunnitelman päivitys	29
2.4	Varautumisjärjestelyt elintarvikehuoltoon	12	3.5	Opinnäytetyön vaiheita	31
2.5	Poikkeusolot	14	3.5.1	Valmiustyöpaja Maa- ja metsätalousministeriössä	32
2.6	VAP-varaukset	15	3.6	Valmiussuunnitelman täydentäminen	33
2.7	VAP-viljelijät	15	4	VALMIUSSUUNNITELMAN KÄYTTÖÖNOTTO	33
3	VAP-VILJELYALUEEN VALMIUSSUUNNITELMA PIRKANMAAN YHTEISTOIMINTA-ALUEILLE POIKKEUSOLOISSA	16	4.1	Maatilojen varautumiskoulutus Virrat 5.11.2019	33
3.1	Taustaa	16	4.2	Viljelypäälliköiden tapaaminen	34
3.2	Yhteistoiminta-alueet	17	4.3	Maatilojen varautumiskoulutus Hämeenkyrö 12.2.20	34
3.3	Viljelyalueet	18	4.4	Maatilojen varautumiskoulutus Sastamala 13.2.20	35
3.4	Valmiussuunnitelmaan tarvittavat tiedot	19	5	TRAKTORIPILOTTI	38
3.4.1	Viljelyalueen tiedot	19	6	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	39
3.4.2	Viljelyalueen viljeltävä peltopinta-ala yhteensä	20	6.1	Omia pohdintoja	41
3.4.3	Kokoontumispaikka	20	LÄHTEET		44
3.4.4	Viljelypäällikkö ja varaviljelypäällikkö/-päälliköt	20	Valokuvat		46
3.4.5	Viestintävastaava ja varahenkilö	21	Liitteet		
3.4.6	Kirjanpitäjä	21	Liite 1	Huoltovarmuuskaavio	
3.4.7	VAP-viljelijät ja muut viljelyalueen käytössä olevat henkilöt	22	Liite 2	Uhkakaavio	
3.4.8	Viljelyalueen koneet ja kalusto	22	Liite 3	Polttoaineen riittävyys	
3.4.9	Eläinsuojat ja muut rakennukset	23	Liite 4	Traktoripilottikaavake	

Pirkanmaan kuntien yhteistoiminta-alueet

- Kuusi yhteistoiminta-alueita
 - Lempäälä
 - Sastamala
 - Orivesi
 - Kankaanpää (Kihniö ja Parkano)
 - Keuruu (Virrat, Ruovesi, Mänttä-Vilppula),
 - Huittinen (Punkalaidun)
- 22 kuntaa
- Suomessa 61 yhteistoiminta-alueita

Varautuminen – osa kokonaisturvallisuutta

- Erilaisiin yhteiskunnan uhkiin varaudutaan yhteisvoimin eri toimijoiden, kuten terveydenhuollon, pelastuslaitoksen, elinkeinoelämän ja eri järjestöjen kanssa
- Suomen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli on kansainvälisesti ainutlaatuinen ja arvostettu
- Varautuminen perustuu aina riskiarvioon (Kansallinen riskiarvio 2018, päivitys 3 v välein)

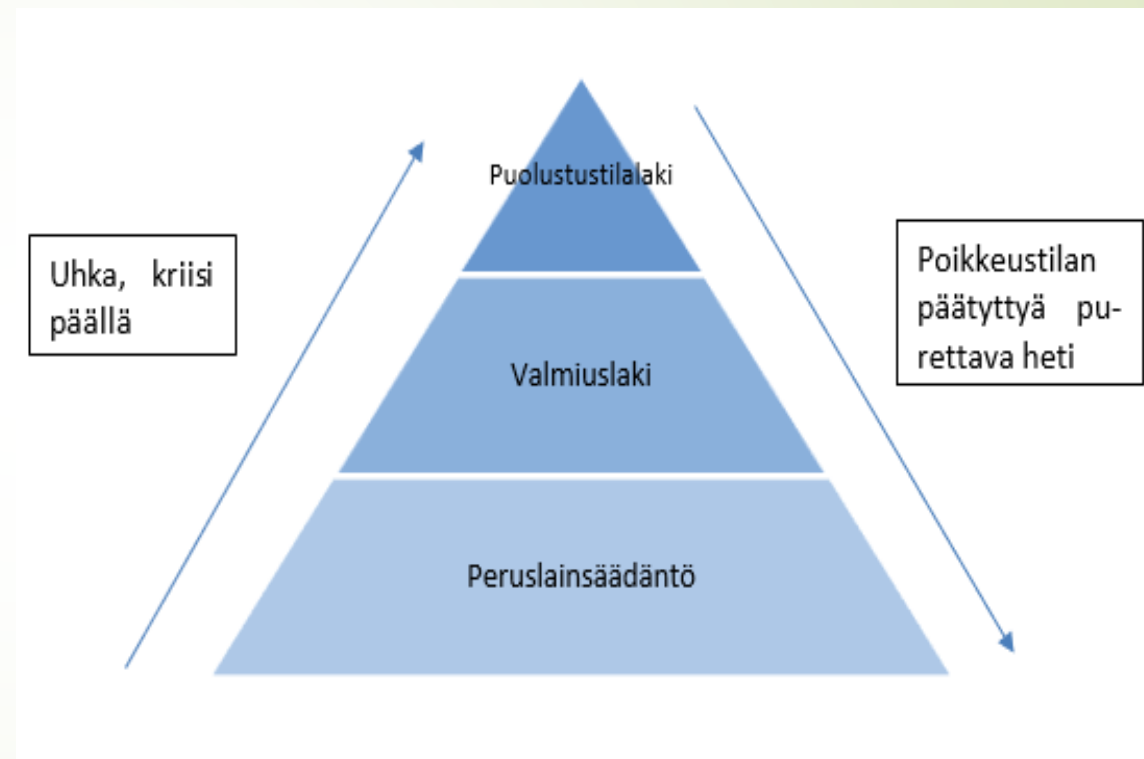
Varautuminen

VARAUTUMISEN PROSESSI

Poikkeusolot

- Poikkeusolot ovat normaaliolojen vakavia häiriötilanteita, kuten erityisen vakava suuronnettomuus, aseellinen hyökkäys tai sen uhka, vaaralliset tartuntataudit
- Valmiuslaki; viranomaisten varautumisvelvollisuus ja laajemmat, välttämättömät toimivaltuudet poikkeusoloissa
- Ellei valmiuslain mukaiset valmiudet riitä, asettaa presidentti virkamiesvalmistelujen pohjalta ja valtioneuvoston suosituksesta puolustustilalain voimaan

Puolustustilalain käyttöönotto ja purkaminen

Varautumista sääteleviä lakeja

Valmiuslaki 1552/2011

Puolustustilalaki 1083/1991

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992

Valtion varmuusvarastointilaki 1527/1994

Asevelvollisuuslaki 1438/2007

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
24 §

VAP-viljelijä

- Vapautettu aseellisesta palveluksesta alkutuotannon turvaamiseksi poikkeusoloissa
- Kattavasti kaikilta tuotannonaloilta kautta Suomen
- Pääsääntöisesti 35-60 –vuotiaita asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittanut
- Maaseutuhallinto ehdottaa (viljelijän suostumus) Puolustusvoimat hyväksyy
- Pirkanmaalla VAP-viljelijöiden koulutus muutaman vuoden välein. Huoltovarmuuskeskus rahoittaa, Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää. Osallistujille kertausharjoitusvuorokausi koulutuspäivästä
- Alkutuotantoon tarvittava kalusto ja henkilöstö myös VAP-varattua

VAP-viljelyalue

- Tietyn alueen VAP-viljelijöistä koostuva viljelyalue
- Kussakin kunnassa yhdestä kuuteen viljelyaluetta, kunnan koosta riippuen
- Koostuu viljelypäälliköstä, varaviljelypäälliköstä/-istä ja VAP-viljelijöistä
- Kullakin viljelyalueella oma valmiussuunnitelma

Valmiussuunnitelma

- Täytetään normaalioloissa viljelyalueittain VAP-viljelijöiden tuotantoresursseilla ja päivitetään vuosittain ajankohtaisilla tiedoilla
- Otetaan käyttöön poikkeusoloilmoituksen jälkeen
- Tiedot viljelyalueesta, viljely- ja varaviljelypäälliköistä, kirjanpitäjästä ja VAP-viljelijöistä sekä muista tuotantoon varatuista henkilöistä
- Tiedot mm. rakennuksista, eläinsuojista, silloista, tarvittavista traktoreista ja koneista
- **Puhtaan veden saanti, puhdistaminen, kuljettaminen, säilyttäminen erityisesti eläintiloilla**
- Tuotantopanosten vuosittainen tarve, varastot, myös kaluston varaosat
- Varavoima tiloilla, siirrettävyys, sähkönsyöttömahdollisuus, polttoainevarastot
- Tärkeimmät tied, niille vaihtoehdot, raivauskalusto

Valmiussuunnitelma jatkoa

- ▶ Viestintä pitkittyneessä sähkökatkossa
 - ▶ Tarttuvien eläintautien uhka ja torjunta. Karanteenin toteutus
 - ▶ Leviävien kasvitautien uhka ja torjunta
 - ▶ Rehujen, eläinten, rakennusten suojaus ydinlaskeumatilanteessa, tarvikkeet
 - ▶ Jätehuollon toteutus poikkeusoloissa, kestävän kehityksen huomioiminen
 - ▶ Vartiointi pitkittyneessä poikkeusolotilanteessa
 - ▶ Koulutuksen ja harjoitusten tarpeet
 - ▶ Töiden suunnittelu ja työnjohto
 - ▶ Valmiussuunnitelman vuosittainen päivitys ja kirjaaminen
-
- ▶ 13-sivua, sähköinen tai paperiversio
 - ▶ Tulostettu valmiussuunnitelma viljely-, varaviljelypäälliköillä sekä maaseututoimistossa
 - ▶ Täytetty valmiussuunnitelma salassapidettävä

Viestintä, ellei kännykät toimi? Millaisia vaihtoehtoja on olemassa? *La-puhelimet, radioamatöörit*

Kyberhyökkäykset, medialukutaito

Kyberhyökkäyksen vaikutus tilan toimintaan?

Tarttuvien eläintautien uhka ja torjunta? Karanteenin toteutus?

Tarvittavat aineet, laitteet yms?

Eläintauteihin kuolleiden eläinten hävitys poikkeusoloissa?

Desinfiointi?

Leviävien kasvitautien uhka, miten torjutaan

Valmiussuunnitelman värikoodit

	Viljelyalueen perustiedot, viljelijät, vastuuhenkilöt, muut hlöt, kalusto, rakennukset
	Veden saanti, resurssit kuljetukseen, säilytykseen ja puhdistukseen
	Sadontuotantoon ja eläintalouteen liittyvät tiedot
	Toiminta poikkeusoloissa, koulutustarpeet
	Seuraava kokoontuminen, suunnitelman päivittäjät, päivityshistoria

Valmiussuunnitelman käyttöönotto

- Valmiussuunnitelma täytetään viljelyalueittain Maatilojen varautumiskoulutuksissa 2019 - 2021
- Valmiussuunnitelma otettiin käyttöön 5.11.2019 Virroilla
- Viljely- ja varaviljelypäälliköiden koulutuskokoukset kunnittain seuraavien viljelyalueittaisten koulutusten pohjustamiseksi
- Helmikuussa 2020 Hämeenkyrön ja Sastamalan koulutukset

Käyttäjäkommentteja

- ▶ Valmiussuunnitelma ja –suunnittelu koettiin hyväksi ja ajatuksia herättäviksi
- ▶ Lisäkoulutusta kaivataan toimintaan esim. ydinlaskeuman jälkeen tai veden puhdistamiseen sekä kyberturvallisuuteen
- ▶ Ehdotuksia: Viestintävastaavan pesti voitaneen yhdistää viljelypäälikölle, kirjanpitäjänä voisi toimia muu kuin VAP-viljelijä, esim. vap-maatilan emäntä, kybervastaavan toimen perustaminen viljelyalueelle

Omia pohdintoja

- ▶ Uudet traktorit ja laitteet – uhka vai mahdollisuus?
- ▶ Kotimaisen omavaraisuuden vahvistaminen ja tukeminen poikkeusoloja ajatellen
- ▶ Vastaavat valmiussuunnitelmat käyttöön kaikissa maakunnissa
- ▶ Koronavirus osoitti varautumistarpeen tärkeyden

Traktoripilotti

- Huoltovarmuuskeskuksen, Maa- ja metsätalousministeriön ja Puolustusvoimien yhteinen pilotti
- Selvitettiin VAP-viljelijöiden kaluston päällekkäisvarauksia Puolustusvoimien kanssa Lempäälän maaseutuhallinnon YT-alueella. Pilotissa mukana myös YT-alueet Varsinais-Suomesta sekä Pohjois-Karjalasta
- Kyselyt lähetetty huhtikuussa, vastausaikaa 31.5.19 asti
- Määräaikaan mennessä tuli 41 % vastausta, lisäkyselyn jälkeen saatiin vastausprosentiksi 89
- Vastaukset Puolustusvoimille 28.6.19
- Vuoden lopussa 2019 käsittely vielä kesken, päällekkäisyyksiä ei ilmeisesti juuri ole kaluston iän vuoksi

Valtakunnallinen alkutuotannon valmiussuunnitelmahanke MMM

- ▶ Maa- ja metsätalousministeriön hanke
- ▶ Valmiustyöpaja syyskuussa 2019
- ▶ Alkutuotannon turvaamiseen osallistuvat tahot, mm. Huoltovarmuuskeskus, Avi, maaseutuhallinnon YT-alueet, MTK, Ely-keskus, vesilaitos
- ▶ Hankkeen suunnittelu jatkuu edelleen
- ▶ Pirkanmaan kuntien YT-alueiden valmiussuunnitelma esillä

Lähteet

- Alkutuotannon varautumisen työryhmän muistio (2017). MMM. Haettu 19.8.19 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80840/MMM_TRM_3_2017.pdf
- Asevelvollisuuslaki 1438/2007. Haettu 28.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20071438>
- Elintarvikehuollon varautumisjärjestelyt. Huoltovarmuuskeskus (n.d.) Haettu 29.2.2020 osoitteesta <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/toimialat/elintarvikehuolto/varautumisjarjestELY/>
- Erytislainsäädäntö. Huoltovarmuuskeskus (n.d.) Haettu 29.2.2020 osoitteesta <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/toimialat/energiahuolto/erityislainsaadanto/>
- Haavisto P., (2020). Ulkoministeri Haavisto: Siirtolaisten pakkautuminen Kreikan rajalle vaikuttaa Turkin hybridioperaatioita. HS 2.3.2020. Haettu 6.3.2020 osoitteesta <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006425266.html>
- Huoltovarmuusorganisaatio. Huoltovarmuuskeskus 2016. Haettu 24.2.2020 osoitteesta <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/organisaatio/huoltovarmuusorganisaatio/hvo-2016/>
- Jatkuvuus suunnittelun käsitteet ja määritelmät. Valtiovarainministeriö (2016). Haettu 14.8.2019 osoitteesta <https://www.vahtiohje.fi/web/guest/3-jatkuvuus suunnittelun-kasitteet-ja-maaritelmat>
- Kokonaisturvallisuuden sanasto (2017). Turvallisuusvirasto. Haettu 28.8.19 osoitteesta <https://turvallisuuskomitea.fi/materiaalit/kokonaisturvallisuuden-sanasto/>
- KOVA-toimikunta (n.d.). Huoltovarmuuskeskus. Haettu 6.3.2020 osoitteesta <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/toimialat/toimikunnat/kova-toimikunta/>
- Laajalahi M., Nikander J. (2017). Alkutuotannon kyberjohtamisen toimintaympäristö. Opinnäytetyö. Luonnonvara- ja ympäristöala. Savonia. Haettu 7.3.2020 osoitteesta <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/131719/Laajalahi%20Mikko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1930/1992. Haettu 7.8.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921390>
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621. Haettu 4.9.19 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24§ muuttamisesta 528/2011. Haettu 5.3.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110528>
- Limnell, J. (2018). Jarno Limnéllin kolumni: Hybridivaikuttaminen voi johtaa sotaan. Yle 25.7.2018). Haettu 6.3.2020 osoitteesta <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006425266.html>
- Kansallinen riskiarvio 2018. Sisäministeriö (2019). Haettu 7.8.2019 osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161332>
- Kyberin taskutieto maataloilille (2019). Mtk.fi. Haettu 24.2.2020 osoitteesta <https://www.mtk.fi/-/kyber-opas-maataloilille-ilmestynyt>
- Maatilatouden alkutuotannon ohjaaminen ja säännöstely (2011). Valmiuslaki 1552/2011 31 §. Haettu 7.3.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552#a1552-2011>
- Pelastuslaki 379/2011. Haettu 26.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
- Perkola T. (2015). Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueille ja kartoittava tutkimus. Opinnäytetyö. Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma. SeAMK. Haettu 26.2.2020 osoitteesta <https://core.ac.uk/download/pdf/38124066.pdf>
- Puolustuslaki 1083/1991. Haettu 29.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19911083>
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK & Sanastokeskus TSK. (2014) Kokonaisturvallisuuden sanasto. Helsinki: SPEK
- Turvallinen Suomi. Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta. Turvallisuuskomitea (2014). Haettu 14.8.2019 osoitteesta <https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/05/Turvallinen-Suomi-laaja.pdf>
- Työvoiman ja traktoreiden tarve poikkeusolojen maataloudessa (2018). Työtehoseura. Haettu 29.8.2019 osoitteesta https://www.tts.fi/uutishuone/fts_n_tutkimusjulkaisut/maatalouden_julkaisut/tyovoiman_ja_traktoreiden_tarve_poikkeusolojen_maataloustuotannossa_j432.2264.news
- Valmiuslaki 1552/2011. Haettu 7.8.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- Valmiussuunnittelu (2019). Aluehallintovirasto. Haettu 19.8.2019 osoitteesta <https://www.avi.fi/web/avi/valmiussuunnittelu>
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista 1048/2018. Haettu 24.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181048>
- Varautumisen prosessi (n.d). Turvallisuuskomitea. Haettu 7.8.2019 osoitteesta <https://turvallisuuskomitea.fi/yhteiskunnan-turvallisuusstrategia/ennakointi-ja-varautuminen/>
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2.11.2017). Haettu 19.8.2019 osoitteesta https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/YTS_2017_suomi.pdf
- Valokuvat
- Mäkelä K. (2020). Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen Matti Eskola toivotti VAP-viihelijät tervetulleiksi Maatilojen varautumiskurssille
- Mäkelä K. (2020). Koulutuksen aluksi Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Mikko Teivaala esitteli valmiussuunnitelman

Ajankohtaista

COVID-19 koronavirus, taloudelliset ja käytännön vaikutukset maatilalla?

- Sairastuminen, karanteeni, lomittajat, varmistetut varahenkilöt
- Varaosien, tuontitarvikkeiden, polttoaineen saatavuus; tilaukset ajoissa
- Tilan kirjallisten ohjeiden päivitys lomittajia ja varahenkilöitä varten, viljelysuunnitelmat
- Tukihaut, sitoumusten ja sopimusten jatkot ajoissa sähköisesti, ylivoimainen este –ilmoitus 15 pv
- MTK: Vapaaehtoinen kausityövoima, kevättöiden tarkastuslista
- VAP-viljelijöitä ei aktivoida tässä vaiheessa (Alkutuotantopooli 2.4.2020)
- Kotieläintilojen koronainfo, Pirkanmaa 2.4.2020, Youtube

16.3.20 Suomeen poikkeusolot koronaviruksen takia

- Suomessa varauduttu Kansallisen varautumissuunnitelman mukaan
- 17.3.2020 Valmiuslaki osittain käyttöön, tartuntatautilaki. Lähiopetus keskeytettiin, pl. 1-3 lk, Suomen rajat suljettiin 19.3.2020
- 24.3.2020 otettiin huoltovarmuusvarastot käyttöön, hv-varastojen päivitys! Hallitus esitti myös tapaamis- ja kokoontumisrajoituksia.
- 25.3.2020 hallitus esitti liikkumisen estämistä Uusimaan ja muun maan välillä Valmiuslain 118§ mukaan, 27.3. käyttöön
- Osoittaa varautumisen tärkeyden, nopean toiminnan valmius
- Taloudelliset haasteet, pitkä toipuminen

Oma varautuminen – kotivara 72h

KOTIVARA

KOTIVARAAN KUULUU:

- Vesiastiat (puhtaat ja kannelliset)
- Helposti valmistettavaa ja kaikille perheenjäsenille sopivaa ruokaa
- Lemmikkien ruokaa

MITÄ MUUTA KOTONA ON HYVÄ OLLA?

- Paristoilla toimiva radio ja paristoja
- Paristoilla toimiva taskulamppu ja paristoja
- Varavirtalähde esimerkiksi puhelimen lataamista varten
- Retkikeitin ja tulitikut
- Käteistä rahaa
- Välttämättömät lääkkeet
- Joditabletteja
- Hygieniatarvikkeet
- Ensiaputarvikkeet
- Käsisammutin/sammutuspeite

KOTITALOUKSIEN
VARAUTUMINEN
ON TAITOA,
TIETOA JA
TARVIKKEITA.

MILLOIN KOTIVARAA TARVITAAN?

- Kun tulee pitkittynyt sähkökatkos
- Kun kauppaan ei pääse sairauden tai tapaturman takia
- Kun yhteiskunta kohtaa lakon tai onnettomuuden
- Kun liikenneyhteydet katkeavat
- Kun tulee tavaroiden jakeluhäiriö
- Kun tulee myrsky tai tulva, joka katkaisee sähkönkulun tai tukkii liikenteen
- Kun maksujärjestelmät eivät toimi

RADIO

Tarvitaan informaation
ja vaaratiedotteiden
vastaanottamiseen

KÄTEINEN RAHA

Sähkökatkon aikana
pankkikortit ja raha-
automaatit eivät toimi

Kíítos

